

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת שלום דנינו

5712/25/פ

הצעת חוק הדואר (תיקון – אישור שימוש בשם בנק הדואר), התשפ"ה–2025

1. תיקון סעיף 88א בחוק הדואר, התשמ"ו–1986¹, בסעיף 88א –

(1) בסעיף קטן (ג) –

(א) המילים "כל עוד היא חברה בבעלות ממשלתית מלאה" –
יימחקו ;

(ב) הסיפה החל במילים "לעניין זה" – תימחק ;

(2) סעיף קטן (ד) – בטל.

דברי הסבר

סעיף 88א(ג) לחוק הדואר, התשמ"ו–1986 (להלן – החוק), מסמיך את שר התקשורת (להלן – השר), באישור הממשלה ולאחר התייעצות עם נגיד בנק ישראל, להתיר לחברת הדואר (להלן – החברה), כל עוד היא חברה בבעלות ממשלתית מלאה, לעשות שימוש בשם "בנק הדואר", לעניין מתן השירותים הכספיים על ידה, בתנאים שיקבע.

השירותים הכספיים של חברת הדואר, ניתנים מזה עשרות שנים על ידי בנק הדואר. בעקבות כך, המותג "בנק הדואר" הפך למותג מקובל ומוכר בקרב ציבור רחב, אשר עושה שימוש בשירותיו כחלופה לבנקים המסחריים.

ביום 22 באפריל 2022, התקבלה החלטה של ועדת שרים לענייני הפרטה מח/1, לפיה הוחלט על הפרטה מלאה של חברת דואר ישראל; לאחר הליך ממשלתי שהתקיים בהשתתפות כלל הגורמים הממשלתיים הנוגעים בדבר, ההפרטה בעניין זה הושלמה ביום 14 בנובמבר 2024 והשליטה בחברה הועברה לידיים פרטיות.

לפי סעיף 88א(ד) לחוק, כאשר חדלה החברה להיות בבעלות ממשלתית מלאה, רשאי השר, אם ניתן לכך אישור נגיד בנק ישראל, להתיר לחברה להמשיך לעשות שימוש בשם "בנק הדואר", לעניין מתן השירותים הכספיים, בתנאים שיקבע.

ביום 14 בנובמבר 2024, הסתיים הליך ההפרטה של חברת דואר ישראל וחברת בנק הדואר, הליך שהתקיים בהתאם להחלטות ממשלה. אי-מתן האפשרות להמשיך ולהשתמש בשם "בנק הדואר", ללא

¹ ס"ח התשמ"ו, עמ' 79.

קיומו של דיון בממשלה, הוא בניגוד לאינטרס הציבורי, פוגע ביכולתו של השלטון המרכזי להוציא לפועל מדיניות ועולה לכדי פגיעה באמון הציבור במוטג ותיק של ציבור יש בו אמון; פגיעה ב"מיתוג הציבורי" של בנק הדואר עלולה להביא אף לפגיעה בתפקודו התקין ובאינטרסים הציבוריים החשובים שהוא משרת כחלופה תחרותית לבנקים המסחריים; וכן פגיעה בציבור המשתמשים בשירותי בנק הדואר, שכולל במקרים רבים אוכלוסיות מרקע סוציו-אקונומי נמוך, אוכלוסיות מבוגרות, וביתר שאת אלו המתגוררים באזורי פריפריה וכיוצא בזאת, אשר בעקבות ביטול האפשרות לעשות שימוש בשם "בנק הדואר", יקבלו את השירותים הכספיים שלהם מגוף שהוא "פחות מבנק", על כלל המשמעויות הנלוות לכך.

לאורך עשרות שנות פעילותו של בנק הדואר, לא נשמעה כל טענה מהציבור, מלקוחות בנק הדואר או מבנק ישראל, לפיה השימוש בשם "בנק הדואר" עלול להטעות. בתוך כך, אין בהעברת הבעלות על הדואר לידיים פרטיות, במסגרת הליך ההפרטה שהסתיים – תוך המשך פיקוח קפדני ויסודי עליו מאת הרגולטור הרלבנטי, משרד התקשורת - כדי לשנות ממצב דברים זה. בנוסף, אף אם היה מתעורר בעניין זה חשש קל להטעיה, הרי שניתן להתגבר עליו באמצעים פחות קיצוניים, כגון חיוב בנק הדואר להוסיף לשמו הבהרה כי הוא מפוקח על ידי משרד התקשורת, חובת מסירת הודעה כזו ללקוחות קיימים וחדשים וכיוצא בזאת; זאת בהתאם לסמכותו של השר לקבוע תנאים לצורך מתן אישור על המשך שימוש בשם "בנק הדואר".

לעניין זה חשוב לציין כי תיקונים 11 ו-13 לחוק נתנו אפשרות לבנק הדואר להרחיב את השירותים הפיננסיים הניתנים על ידו, באופן שיאפשר לו לספק כל שירות בנקאי המותר לבנקים מסחריים, למעט שירותים ספציפיים שסויגו במפורש בחוק. תיקון זה נועד להרחיב את הנגישות של השירותים הפיננסיים לציבור, בשים לב לקיומם של פערים כלכליים בחברה הישראלית ובהתחשב בצרכים הייחודיים של קבוצות שונות באוכלוסייה. בהתאם לתיקון 13 לחוק, עד ליום 31 בדצמבר 2026 על החברה להודיע האם היא מעוניינת להרחיב את השירותים הפיננסיים הניתנים על-ידי בנק הדואר (בכפוף להפרדה מבנית כנדרש על פי חוק) או שמא היא מעוניינת להותיר את המצב הקיים על כנו. בהקשר זה ברור, כי להפסקת השימוש בשם "בנק הדואר", תהיה השלכה ישירה וממשית על ההחלטה של החברה בעניין זה, באופן שעלול להביא לטרפוד המדיניות הממשלתית כאמור.

נוכח כל אלה, המצב הקיים לפיו נדרש אישור נגיד בנק ישראל, כאשר מדובר בסוגיית מדיניות רוחבית הטומנת בחובה השלכות משקיות נרחבות ומשפיעה על אינטרסים ציבוריים מגוונים החורגים מתחום אחריותו של הנגיד, איננה מצב רצוי ומכאן הצורך בהצעת חוק זו שמטרתה עריכת שינויים באופן קבלת ההחלטה בעניין אישור השימוש בשם "בנק הדואר". ההצעה זו לא נועדה לבטל את מעורבות הנגיד את נגיד בנק ישראל – שאין חולק על חשיבות מעורבותו בנושא – מתהליך קבלת ההחלטות בעניין זה, אלא אך בעריכת איזון פנימי שונה בעניין אופן קבלת ההחלטה, לשם מימוש הולם יותר של האינטרסים הציבוריים הנוגעים בדבר, תוך הותרת הנגיד כגורם מייעץ שעמדתו מובאת בפני הממשלה בטרם קבלת החלטה בעניין.

לפיכך, מוצע לקבוע שהשר, באישור הממשלה ולאחר התייעצות עם נגיד בנק ישראל, רשאי להתיר לחברה להמשיך להשתמש בשם "בנק הדואר", גם אחרי שחדלה להיות חברה בבעלות ממשלתית מלאה.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ב' בניסן התשפ"ה (31.03.2025)